

Uitvoeringsplan Wmo 2024 en verder

Gemeente Coevorden

Inleiding

In dit document staat de vertaling van de Wmo visie naar uitvoering in 2024 en verder. Hierbij wordt uitgegaan van de uitgangspunten zoals verwoord in de visie.

In de gemeente Coevorden kan iedereen meedoen, ongeacht wie je bent, wat je situatie is of waar je vandaan komt.

De ondersteuning vanuit de Wmo is er op gericht inwoners een stapje vooruit te helpen en uiteindelijk weer zo veel mogelijk mee te kunnen laten doen aan de samenleving. Samen met partners in dorpen en wijken zijn we betrokken bij onze inwoners. Iedereen in onze gemeente moet mee kunnen doen in onze samenleving, ongeacht wie je bent of waar je vandaan komt. Dat is onze visie. Om dit te bereiken staan de volgende uitgangspunten centraal in ons handelen:

Menselijke maat

Met het centraal stellen van de menselijke maat bedoelen we dat we in ons beleid en uitvoering rekening houden met concrete behoeftes, belangen, mogelijkheden en omstandigheden van iedereen.

Duurzaam perspectief

We helpen inwoners bij het ontwikkelen van duurzaam perspectief voor zichzelf. Hiermee vergroten zij hun zelf- en samenredzaamheid. Daarbij stemmen we ons handelen af op de mate waarin inwoners hun eigen verantwoordelijkheid (kunnen) nemen. We stimuleren de eigen kracht en de naoberschap binnen dorpen en wijken. Inwoners kijken naar elkaar om en zoeken hulp bij elkaar.

Doen wat nodig is

In deze tijd van alsmaar stijgende kosten binnen het sociaal domein zijn we genoodzaakt om kritisch te kijken naar welke hulp er daadwerkelijk nodig is. Hierbij staan de begrippen normaliseren en accepteren centraal. Op het moment dat reguliere hulp en ondersteuning niet voldoende is zetten we maatwerk in. Dit betekent dat we zoeken naar ruimte binnen de geldende wet- en regelgeving. Wanneer deze ruimte er niet is maar wel nodig blijkt, zoeken we naar alternatieven om te doen wat nodig is voor onze inwoners.

Nabijheid

De inzet van hulp en ondersteuning wordt zo dicht mogelijk bij de leefomgeving van de inwoner geregeld. Oplossingen bedenken we samen met inwoners.

Preventie

We proberen waar mogelijk de inzet van hulp en ondersteuning vanuit de Wmo te voorkomen. Hierbij speelt vroegtijdig signaleren van problemen een grote rol. Daarom blijven we inzetten op samenwerking met al onze partners en versterken we deze waar dat nodig is.

Beleidslijnen

Binnen de eerdergenoemde uitgangspunten zijn er meerdere beleidslijnen uitgezet waar we de komende tijd mee verder gaan. Waar nodig passen we de basis aan zodat deze op orde is. We hernieuwen de verordening, de geldende beleidsregels en het financieel besluit zodat we de juiste juridische grondslag hebben om onze wettelijke taken uit te kunnen voeren. De ingeslagen weg blijven we zo veel mogelijk voortzetten. Wanneer de basis op orde is kijken we naar nieuwe, innovatieve aanpakken en ontwikkelingen. Uiteraard is het een voorwaarde dat er genoeg formatie is om deze taken op te kunnen pakken. Om te voorkomen dat verschillende onderwerpen onder meerdere uitgangspunten worden opgesomd, behandelen we onze aanpak niet per uitgangspunt maar in zijn geheel.

Basis op orde

De eerste prioriteit ligt erop om de juiste juridische grondslag te creëren van waaruit we ons beleid uitvoeren. Dit betekent dat onze verordening maatschappelijke ondersteuning wordt vernieuwd net als de daaronder hangende beleidsregels, het financieel besluit en aangrenzende overeenkomsten met (externe)partners. We leggen hiermee een stevig fundament, zowel voor de organisatie als voor inwoners en samenwerkende partners. Vanuit hier kunnen we verder bouwen aan een toekomstbestendige uitvoering van onze Wmo taken en verantwoordelijkheden. Concreet betekent dit dat de focus de komende tijd ligt op het op orde brengen van de basis.

Eigen kracht en naoberschap

De samenleving verandert. Van 'zorgen naar' vindt er steeds meer een omslag plaats naar 'zorgen dat'. Van iedereen die dat kan wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving. Er wordt allereerst een beroep gedaan op eigen inzet en onderlinge naoberschap. Letterlijk betekent zelfredzaamheid jezelf kunnen redden. Het gaat er om in hoeverre iemand zelf in staat is om zich op alle levensgebieden te redden. En dat met zo min mogelijk professionele zorg en/of ondersteuning. Wanneer we het hebben over samenredzaamheid, bedoelen we het vermogen van iemand om zich zoveel mogelijk te redden met behulp van het eigen netwerk (familie, vrienden, burens etc.). Met de verschillende ketenpartners wordt actief samengewerkt om de zelf- en samenredzaamheid in dorpen en wijken te versterken. Een voorbeeld hiervan is de inzet van herstelgerichte hulp, ook wel powerful ageing genoemd. Deze aanpak heeft in april 2023 een doorstart gemaakt. Powerful ageing is een gezondheids- en empowerment programma om de zelfredzaamheid van inwoners te versterken. Het uiteindelijke doel is dat inwoners zichzelf kunnen redden en er geen Wmo voorziening nodig is of dat deze zo lang mogelijk wordt uitgesteld. We maken actief de verbinding met het Gezond Actief Leven Akkoord (hierna: GALA) waarbij een van de doelen is dat we inwoners zo fit en vitaal mogelijk houden. De komende jaren willen we inzetten op onder andere;

- Intensiveren samenspel tussen mantelzorg, informeel netwerk en professionele zorg.
- Normaliseren van de inzet van het eigen netwerk.
- Powerful ageing monitoren en evalueren.
- Buurtsportcoaches voor senioren.
- Uitvoeringsplan vrijwilligerswerk en informele zorg.
- Vrijwilligersinitiatieven zo veel mogelijk lokaal organiseren.
- Respijtzorg is bereikbaar en bekend.
- Mantelzorger in beeld hebben en bieden van ondersteuning waar zij dat nodig hebben.
- Mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen met vragen en voor advies.

Vereenvoudigen processen en gebruik begrijpelijke taal

We willen dat de zorg en ondersteuning voor inwoners goed vindbaar en bereikbaar is. Dit betekent dat we onze werkprocessen gaan evalueren en gaan bijstellen waar dit nodig en wenselijk is. Ditzelfde geldt voor de website. Niet onze systemen, maar de inwoner zetten we centraal. We kijken waar we procedures kunnen vereenvoudigen en passen onze communicatie aan naar B1 niveau zodat brieven en uitingen vanuit de gemeente voor iedereen begrijpelijk is.

Aanpak eenzaamheid

Iedereen kan te maken krijgen met eenzaamheid, van jong tot oud. Eenzaamheid is niet alleen een gevoel, het is ook lastig om over te praten. Eenzaamheid kan leiden tot gezondheidsrisico's en minder meedoen in de samenleving. Daarom blijven we ons inzetten voor het tegengaan van eenzaamheid. Een aantal actiepunten zijn als volgt;

- We blijven inzetten op aandacht rond eenzaamheid, waaronder via www.coevordenvoorelkaar.nl.
- Monitoren en evalueren van "Welzijn op Recept" waarbij de huisarts patiënten met psychosociale klachten doorverwijst naar een welzijnscoach.

Dementievriendelijke samenleving

Een dementievriendelijke samenleving zorgt ervoor dat mensen met (beginnende) dementie zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Hierbij is mee doen in de samenleving belangrijk. De gemeente Coevorden is aangesloten bij het Netwerk Dementie Drenthe (NDD). Het NDD is ontstaan uit het Landelijk Dementie Programma Drenthe en heeft zich ontwikkeld tot een samenwerkingsverband van aanbieders en lokale overheden.

We streven naar een samenhangend aanbod in de dementiezorg in Drenthe en daarmee in Coevorden. Dit realiseren wij onder andere door het Uitvoeringsplan 'Een dementievriendelijke samenleving in Coevorden'. Ons doel is om een bijdrage te leveren aan de bewustwording over het onderwerp dementie. De doelstellingen zijn:

- Stimuleren dat mensen met dementie en hun mantelzorgers kunnen blijven participeren in de eigen buurt/wijk.
- Meewerken aan een genuanceerde beeldvorming over mensen met dementie.
- In te zetten op brede bekendheid met de ziekte dementie en de gevolgen hiervan.
- Voorzien in passende en toegankelijke vormen van (informele) respijtzorg ter ontlasting van mantelzorgers.

Inclusie

In 2016 is het VN-verdrag voor mensen met een Handicap geratificeerd. Er wordt bij de gemeenten aangedrongen op verdergaande uitvoering van dit verdrag. Binnen de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) is er het project "Iedereen doet mee" opgestart ter bevordering van de uitvoering van het VN-verdrag door gemeenten. De gemeente Coevorden heeft de afgelopen jaren ingezet op het breed inzetten van inclusie in alle beleidsterreinen. Iedereen moet kunnen meedoen, zich veilig voelen en kunnen leven in een prettige omgeving met voldoende faciliteiten. Een voorbeeld hiervan is het Diversiteitsplatform. Zij zetten activiteiten/interventies in voor het terugdringen van discriminatie, of het nu gaat om iemands seksuele geaardheid, genderidentiteit, geloof, nationaliteit, handicap, chronische ziekte of leeftijd. Dit mag nooit een oorzaak zijn voor een gevoel van onveiligheid of niet sociaal geaccepteerd voelen. Het platform bestaat uit raadsleden, Jongerenraad, leden supportgroep LHBTQIAP, opbouwwerker(s) Maatschappelijk Welzijn Coevorden, directeur Hofpoort, het COC en de beleidsmedewerker welzijn & preventie volksgezondheid.

De komende jaren gaan we verder inventariseren op welke manier er invulling gegeven moet worden aan het inclusiebeleid. Deze inventarisatie zal gezamenlijk met inwoners, maatschappelijke partners en ervaringsdeskundige worden gedaan. De uitkomsten van deze inventarisatie kunnen leiden tot een uitvoeringsplan Inclusie.

Domein Overstijgende Samenwerking

Zorg over een andere boeg organiseren, doen wat nodig is voor een inwoner en werken aan een goede samenwerking tussen inwoners, zorgaanbieders, gemeente en zorgkantoor/zorgverzekeraar in de ondersteuning van dorp of wijkgenoten. Het samenleven actief invulling geven. Dat is Domein Overstijgende Samenwerking (DOS). Het gaat over omzien naar elkaar, elkaar helpen. En waar het nodig is de inzet en de samenwerking met de professionele zorg.

In Nederland staan we voor grote opgaven waaronder het houdbaar houden van de zorg en ondersteuning van onze inwoners richting de toekomst. Dit geldt ook voor de provincie Drenthe. De demografische ontwikkeling in Drenthe (dubbele vergrijzing) en de ontwikkeling van de gezondheidszorg stellen ons voor ingewikkelde vraagstukken. In het projectvoorstel Domein

Overstijgende Samenwerking Drenthe is de stelling dat we de zorg over een andere boeg moeten organiseren. Als we blijven doen zoals we deden, krijgen we wat we nu hebben en dat is niet toekomstbestendig. Daarbij maken we te weinig gebruik van de kracht en het potentieel van onze inwoners en staan de systemen te veel centraal in de zorg en ondersteuning. Door beter samen te werken tussen informele en formele zorg en door niet de wetten (Wmo, ZvW, Wlz) leidend te laten zijn in de ondersteuning van een inwoner, maar juist de vraag, kunnen we samen werken aan een toekomstbestendig zorgsysteem.

Met DOS in de gemeente Coevorden willen we vanuit Naoberschap en samen met de inwoners en professionele organisaties de ondersteuning inrichten op basis van de vraag van de inwoner. Wat kan het eigen netwerk, waar is vrijwillige inzet mogelijk en welke specialistische zorg is er dan nog nodig?

Algemene voorzieningen

Een algemene voorziening is het aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning. Iedereen kan gebruik maken van een algemene voorziening, ongeacht of je wel of geen indicatie hebt. We willen onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor het oprichten van algemene voorzieningen. Op die manier willen we de druk op de geïndiceerde zorg verminderen. Een inwoner die voor een specifieke vorm van ondersteuning gebruik kan maken van een algemene voorziening, komt namelijk niet in aanmerking voor een maatwerkvoorziening voor die ondersteuning (artikel 2.3.5 lid 3 Wmo 2015).

De komende jaren gaan we werken aan het versterken, beter bekend en toegankelijk maken van algemene voorzieningen. Met een sterk voorliggend veld kunnen inwoners eerder en preventief ondersteund worden en verlichten we de druk op de geïndiceerde hulp. De eerste focus ligt op het mogelijk maken van een algemene voorziening van de was- en strijkservice. Dit is momenteel een onderdeel van de huishoudelijke hulp.

Maatwerkvoorzieningen

Een maatwerkvoorziening is een op behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van zorg en diensten ten behoeve van zelfredzaamheid en participatie van de inwoner. Het inzetten van een maatwerkvoorziening is alleen mogelijk met een indicatie.

Voor een maatwerkvoorziening betaalt de inwoner in de meeste gevallen een eigen bijdrage, het abonnementstarief. Dit abonnementstarief geldt voor iedereen, ongeacht inkomen, vermogen of gebruik. Voorbeelden van een maatwerkvoorziening zijn herstelgerichte hulp, huishoudelijke hulp, vervoersvoorzieningen, dagbesteding en/of begeleiding.

De komende jaren blijven we in gesprek gaan met inwoners en ketenpartners om een goed aanbod aan maatwerkvoorzieningen te houden. Verder gaan we bezig met het volgende:

- We onderzoeken de mogelijkheid voor de inzet van arbeidsmatige dagbesteding.
- We starten en ronden enkele aanbestedingen af en implementeren deze (hulpmiddelen, huishoudelijke hulp en beschermd wonen).
- In 2024 wordt de inzet van de onafhankelijke clientondersteuning geëvalueerd.
- We bereiden ons in 2024 voor op de aanbesteding van Publiek Vervoer in 2026.
- Er wordt gekeken welke doorontwikkelingen er mogelijk en wenselijk zijn binnen het leerlingenvervoer en kijken naar de mogelijkheid om een commissie leerlingenvervoer in te stellen.

Maatschappelijke zorg aan kwetsbare inwoners

De meeste inwoners in onze gemeente zijn zelfredzaam en participeren op eigen kracht. Een klein deel van onze inwoners heeft echter te maken met een opeenstapeling van één of meerdere risicofactoren en heeft een grote kans om het op een bepaald moment niet meer op eigen kracht te redden waardoor 'maatschappelijk uitval' dreigt. Het signaleren en bestrijden van risicofactoren, met als doel het voorkomen van maatschappelijke uitval. Het is van belang dat er voor kwetsbare inwoners voldoende laagdrempelige voorzieningen zijn waar men een beroep op kan doen voor sociale contacten, een luisterend oor of hulp bij praktische vragen.

Ondanks deze preventieve voorzieningen is het onvermijdelijk dat een deel van deze inwoners uiteindelijk toch in de problemen komen en niet of niet voldoende in staat zijn om de problemen zelf op te lossen. Het gaat dan meestal om problemen op meerdere leefgebieden, zoals sociaal isolement, problemen met (huiselijk) geweld, vervuiling van woonruimte en/of van woonomgeving, overlast gevend gedrag, gebrek aan vaste of stabiele woonruimte, schulden, psychische problemen en verslavingsproblemen. Vaak worden eerste signalen opgevangen in de buurt, bij de sportvereniging of de woningcoöperatie.

De gemeente is verantwoordelijk voor het opvangen van signalen, het bereiken van deze kwetsbare personen en het toe leiden naar passende zorg die gericht is op het herstellen van de zelfredzaamheid. Door landelijk beleid voor de aanpak van personen met verward gedrag en de invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) is de focus op de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor kwetsbare personen toegenomen. Hierdoor is de lokale signalerings- en zorgstructuur aangepast. Omdat het gaat om mensen met problemen op meerdere leefgebieden is een integrale aanpak en afstemming van de zorg van groot belang. Het gaat om een keten van lokale en regionale voorzieningen die zijn gericht op preventie, (vroeg)signalering, toeleiding naar hulp, hulpverlening/ondersteuning/opvang en nazorg/herstel. De zorg voor deze kwetsbare inwoners valt onder de zogenaamde Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz).

Beschermd wonen

De definitie van Beschermd wonen in de Wmo is een smalle definitie. Hierbij wordt uitgegaan van "verblijf inclusief een wooncomponent en waar een hoge eigen bijdrage voor wordt betaald". Bij deze klassieke vorm betaalt de cliënt geen huur. Als we kijken naar herstel en ontwikkeling, is de term 'beschermd wonen' eigenlijk niet meer van deze tijd. We maken in Nederland de omslag van klassiek intramuraal beschermd wonen naar veel gevarieerdere vormen van wonen en ondersteuning in de wijk. En in dat 'palet van voorzieningen' ontmoeten beschermd wonen en ambulante Wmo ondersteuning elkaar. We noemen dat 'de beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis', waarmee we willen uitstralen dat een thuis meer is dan een dak boven je hoofd. Bij Beschermd Thuis staan sociale inclusie, wonen als basisrecht, burgerschap, participatie en herstel centraal.

Beschermd wonen wordt georganiseerd in BOCE-verband. Het huidige contract loopt op 1 januari 2025 af. Dit betekent dat we in 2024 starten met een nieuwe aanbesteding waarbij we de volgende onderwerpen extra aandacht krijgen:

- Overgang van 18- naar 18+.
- Van beschermd wonen naar beschermd thuis.
- Kwalitatieve en toegankelijke toegang.

Kwaliteitseisen

In artikel 3.1 van de Wmo 2015 staat dat aanbieders maatschappelijke ondersteuning moeten leveren die van goede kwaliteit is. Een voorziening is volgens de wet van goede kwaliteit als die voldoet aan de volgende kenmerken:

- Veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht verstrekt.
- Afgestemd op de reële behoefte van de cliënt en op andere vormen van zorg of hulp die de cliënt ontvangt.
- Verstrekt in overeenstemming met de op de beroepskracht rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiend uit de professionele standaard.
- Verstrekt met respect voor en inachtneming van de rechten van de cliënt.

In onze contracten met zorgpartijen maken we gebruik van het Drents kwaliteitskader. Hierin staan de eisen beschreven waar organisaties aan moeten voldoen op het moment dat zij zich inschrijven voor een aanbesteding.

Toezicht Wmo

Op grond van de Wmo 2015 is elke gemeente verplicht toezicht te houden op de kwaliteit en rechtmatigheid van de geleverde ondersteuning. Wmo toezicht richt zich binnen de gemeente Coevorden voornamelijk op preventief toezicht. Hierbij is het van belang dat de keuzes naar de inwoners en andere betrokkenen op een begrijpelijke wijze wordt uitgelegd. Dit leidt doorgaans tot toename van de samenwerkingsbereidheid. We willen voorkomen dat er (onbewust) misbruik

wordt gemaakt van de ondersteuning die de gemeente biedt. Preventie raakt de hele keten: vanaf het moment dat de zorgvraag wordt gesteld tot het moment dat de beschikking wordt afgegeven en verwerkt: kennis van zaken is van belang bij iedereen die betrokken is in het gehele proces.

Sinds 2022 hebben we gezamenlijk met Borger-Odoorn een externe toezichthouder. De komende periode ontwikkelen we beleid op Wmo toezicht en handhaving. Hoe gaan we het toezicht inrichten, welke prioritering maken we en hoe past de functie in de organisatie zijn vragen die hierin beantwoord worden.

Monitoring en verantwoording

Om ervoor te zorgen dat we de juiste dingen blijven doen, evalueren we onze doelen op vaste momenten. Zo houden we zicht op het verloop, weten we welke stappen we nog moeten nemen en kunnen we waar nodig bijsturen. Ongeveer elke twee jaar volgt een evaluatiemoment, dit hangt samen met het bijstellen van de verschillende uitvoeringsplannen. De gemeenteraad wordt geïnformeerd over de uitkomsten. We monitoren onze voortgang via de volgende routes:

- Gemeentelijke monitor sociaal domein (GMSD)
- Lokale monitor Sociaal Domein
- Cliëntervaringsonderzoek Wmo
- Adviesraad Sociaal Domein
- Themabijeenkomsten gemeenteraad
- Planning & control cyclus
- Evaluatie na twee jaar

GMSD

De Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (GMSD) geeft een beeld van de situatie van het sociaal domein in onze gemeente. Deze monitor is te raadplegen via www.waarstaatjegemeente.nl. De monitor wordt vier keer per jaar geactualiseerd en kent verschillende niveaus: het 'dashboard' met de voornaamste cijfers, de gedetailleerde rapporten op gemeentelijk en wijkniveau en de database met brongegevens.

Daarnaast wordt er binnen Coevorden in de komende periode gewerkt aan een dashboard waar alle lokale informatie rondom onder andere Wmo voorzieningen verzameld wordt. Een volgende stap is nodig om deze informatie effectief in te kunnen zetten, te valideren en de data te kunnen analyseren om te gebruiken voor sturing en verantwoording.

Cliëntervaringsonderzoek

In de Wmo 2015 is bepaald dat het college jaarlijks onderzoekt hoe cliënten de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning ervaren. Er zijn verschillende bronnen die iets zeggen over de kwaliteit van de verschillende vormen van ondersteuning en de ervaringen van cliënten met deze ondersteuning. Een belangrijke bron is het jaarlijks cliëntervaringsonderzoek Wmo. Kijkend naar de resultaten van de afgelopen jaren kan gesteld worden dat de inwoners van de gemeente Coevorden veelal positief zijn over de ondersteuning die ze vanuit de Wmo ontvangen.

We werken de komende jaren toe naar een proces waarin continue meten centraal staat. Dat wil zeggen dat een inwoner, kort na een keukentafelgesprek en nadat de ondersteuning en/of hulpmiddel heeft ontvangen, gevraagd wordt naar de ervaringen. Met deze informatie willen we sturen op proces, inhoud en beleid.

Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) geeft zowel gevraagd als ongevraagd advies over de beleids- en uitvoeringsmaatregelen die de gemeente neemt op het gebied van het sociaal domein. Wij vinden de stem van inwoners belangrijk en nemen de adviezen van de ASD zeer serieus. Ook vinden we het belangrijk om de ASD en ervaringsdeskundigen (bijvoorbeeld vanuit het Platform Gehandicaptenbeleid Coevorden) bij de start van nieuwe beleidsontwikkelingen mee te nemen en te blijven informeren over ontwikkelingen. Hier blijven we aandacht voor houden en we kijken naar mogelijkheden om vaker ervaringsdeskundigen in te zetten.